

Finansdepartementet

En god kommunal hushållning SOU 2021:75

Region Jönköpings län har getts möjlighet att yttra sig över rubricerade över betänkande En god kommunal hushållning.

Sammanfattning

Region Jönköpings län delar i stort de slutsatser som framförs i utredningen men lämnar synpunkter på några av förslagen i utredningen. För att få en följsamhet till och förståelse för en effektiv ekonomistyrning behöver regelverket förenklas och fokusera mer på långsiktighet. Fokus i regelverket bör rikta in sig på kommuner och regioner som har en svag ekonomi och inte genomför åtgärder för att skapa en god ekonomi. Förslagen är i delar alltför detaljerade. De viktigaste synpunkterna är följande:

Region Jönköpings län delar utredningens förslag till:

- utredarens analys om att en viktig faktor för effektiv ekonomistyrning är goda planeringsförutsättningar med tidiga statliga besked om ekonomiska satsningar samt generella statsbidrag istället för riktade statsbidrag.
- krav på en långsiktig planering: Ett 10-årigt program för god kommunal hushållning med tydliga mål med mera. Varje generation ska ta ansvar för sin ekonomi.
- en statlig garanti för intäkterna i kommuner och regioner vid djupare konjunktur nedgångar och att RUR avskaffas.
- ökad insamling av statistik för att få bra jämförelsematerial av utfallet för målen i det 10-åriga programmet.

Region Jönköpings län delar inte utredningens förslag till:

- ett stort fokus på det årliga balanskravet, detta riskerar suboptimering.
- ett balanskravsresultat som är svårt att förstå hur det räknas ut och inte fullt ut har en koppling till resultat och redovisningen.
- en ekonomimodell där inte hela pensionsskulden ingår (blandmodell).
- den höga nivån på över 50 procent soliditet innan det egna kapitalet kan nyttjas utan att återställa.

- införande av en resultatreserv som bara är en markering inom eget kapital och som endast skapats för att kunna nyttja viss del av eget kapital utan att återställa.
- att inrätta en ny statlig myndighet som följer den ekonomiska utvecklingen för samtliga kommuner/regioner. Fokus bör istället vara på de som har behov av stöd.

Region Jönköpings län har inga synpunkter på:

- ökade krav på budgetprocessen – inga större förändringar jämfört med idag.
- att den obligatoriska delårsrapporten tidigareläggs med beslut i juni i fullmäktige och krav på åtgärdsplaner.
- revisorernas utökade uppdrag.

Övrigt

- Region Jönköping förespråkar ett införande av fullfondering av pensioner för en enkel ekonomimodell som visar den finansiella ställningen och gör det enkelt att förstå alla föreslagna nyckeltal som ska beräknas inklusive samtliga pensionsmedel.

De förslag/delar som Region Jönköpings län anser viktigast att på nytt se över är:

- den höga nivån för att få nyttja eget kapital.
- balanskravsresultatet som måste bli mer enkelt att beräkna. Andra regler för att beräkna balanskravsresultatet jämfört med bokfört resultat skapar otydlighet.
- en övergång till fullfondering av pensionerna.

Synpunkter på förslaget

Region Jönköpings län har getts möjlighet att yttra sig i ärendet yttra sig över betänkandet En God kommunal hushållning (SOU 2021:75).

I nedanstående punkter redovisas Region Jönköpings synpunkter.

6.2 Vikten av goda planeringsförutsättningar

Region Jönköpings län delar utredningens bedömning om vikten av goda planeringsförutsättningar och riktade statsbidrag. Region Jönköpings län vill påtala att det är önskvärt att minska de riktade statsbidragen till förmån för generella statsbidrag. Om riktade statsbidrag finns kvar bör de vara långsiktiga, längre än ett år och förutsättningarna för att få ta del av bidraget måste vara klara under våren året innan budgetåret för en god planering av medlen.

6.3 God kommunal hushållning

Region Jönköpings län delar utredningens förslag att införa ett tioårigt program för god kommunal hushållning.

Region Jönköpings län motsätter sig utredningens syn på målnivåer för god kommunal hushållning. Det är en alldeles för hög nivå med 50 procent soliditet innan en sänkning kan accepteras. I utredningen saknas en tydlighet gällande soliditetsmål som ska vara eftersträvansvärt på lång sikt vilket behöver fastställas.

Region Jönköpings län har invändningar mot utredningens resonemang omkring medelsförvaltningen. Begreppet god avkastning med betryggande säkerhet bör behållas. God avkastning med betryggande säkerhet är ett tydligt begrepp som syftar till både effektivitet det vill säga hög riskjusterad avkastning samtidigt som ändamålsenlig riskhantering och kontroll upprätthålls. Precis som staten själv agerar behöver regioner och kommuner kunna bedriva en effektiv finansförvaltning för att hantera det långsiktiga perspektivet. Särskilt regionerna har stora pensionskulder som ökar och det finns behov att kunna värdesäkra dessa.

6.4 Ekonomi i balans

Balanskravet med en budget i balans är ett minimikrav och är bra för ekonomistyrningen. Det ska inte vara ett separat beräknat balanskravsresultat utan balanskravet = årets resultat. Det ska vara en utvärdering av årets resultat och inte ett justerat balanskravsresultat.

Balanskravsresultatets poster överensstämmer inte med externredovisningens resultat, vilket gör det svårt att förstå. Balanskravet bör utgå från externredovisningen som är kopplat till soliditeten som är det grundläggande målvärdet. Redovisningslagen införde verkligt värde för finansiella tillgångar. Detta påverkar årets resultat vilket är det resultatmått som balanskravet bör utgå ifrån och inte justeras.

Region Jönköpings län ställer sig inte bakom förslaget om nivån på stark finansiell ställning. Vi föreslår att när man har uppnått det eftersträvansvärda soliditetsmålet så måste det innebära att respektive region/komman kan bestämma om eventuellt underskott behöver återställas eller inte. Därför är det viktigt att man inom sektorn fastställer vad det långsiktiga eftersträvansvärda soliditetsmålet är.

Vi ställer oss inte bakom att det ska finnas ett balanskravsresultat, men om det finns kvar så ska det inte redovisas i samband med den ordinarie resultaträkningen. Sambandet mellan resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalysen måste vara tydlig.

6.5 Resultatreserv

Med ett långsiktigt program med ett tydligt soliditetsmål finns möjligheten vid uppnått mål att nyttja eget kapital och då behövs inte någon resultatreserv.

Om resultatreserv införs så delar vi utredningens förslag om att det ska framgå i programmet hur den ska hanteras.

6.6 Konjunkturutjämnning för kommuner och regioner

Region Jönköpings län delar utredningens förslag om att ta bort resultatutjämningsreserv. Vi har inte nyttjat RUR och har inga synpunkter på övergångsreglerna.

Förutsättningarna kan ändras snabbt under ett år vid en lågkonjunktur vilket är ett problem för en effektiv ekonomistyrning. Region Jönköpings län stödjer utredningens förslag om en statlig garanti för intäkterna i kommuner/regioner vid djupare konjunkturedgångar, vilket skulle underlätta ekonomistyrningen. Det är viktigt med en tydlig och transparent princip samt att tydliggöra garantinivåerna.

6.7 Budget, räkenskaper och uppföljning

Region Jönköpings län har inga synpunkter på förslagen mer än att det krävs att planeringsförutsättningarna från staten är klarlagda för året. Enligt utredningen ska en obligatorisk delårsrapport vara beslutad av regionfullmäktige i juni och ska omfatta minst tre månader. Vid betydande budgetavvikelser ska fullmäktige anta en plan för hur dessa ska hanteras och vilka åtgärder som ska vidtas. En förutsättning för en ändring enligt det förslag som redovisats i utredningen kräver ändrad hantering från staten där planeringsförutsättningar är kända inför året.

6.8 Revision och kontroll

Region Jönköpings län instämmer i förslagen om revision och kontroll. Om regelverket förenklas till balans i det redovisade resultatet och en tillåten användning av eget kapital utifrån det långsiktiga 10-åriga programmet är bedömningen att det kommer att leda till mer transparens och att riskerna för bokföringsåtgärder endast i syfte att påverka balanskravsresultatet försvinner. Det kommer också att innebära att granskningen kan rikta in sig på det 10-åriga programmet och följsamheten till detta.

6.9 Vägledning och stöd inom ekonomistyrningen

Region Jönköpings län motsätter sig förslaget. En statlig myndighet med 4-5 tjänster som saknar rätt att meddela föreskrifter kan förväntas ge begränsad nytta för sektorns ekonomistyrning. Det är endast ett fåtal kommuner och några regioner som har verkliga ekonomiska problem. Det föreslagna regelverket påverkar ändå samtliga kommuner och regioner genom att handlingsfriheten begränsas. Utifrån det kommunala självstyret delar vi inte utredningens förslag att inrätta en funktion för vägledning och stöd med det innehåll som beskrivs.

6.10 Statistik

Region Jönköpings län stödjer utredningens förslag och vill betona vikten av att effektivisera och kvalitetssäkra uppgiftsinsamlingen. Om det finns uppgifter som inte används i räkenskapssammandraget ska de tas bort från insamlingen. Det är viktigt att SCB presenterar aktuella, lättöverskådliga och tydliga sammanställningar utifrån insamlat material.

6.11 En övre gräns för utgifter och belåning

Region Jönköpings län delar utredningens förslag.

8.6 Konsekvenser vid en förändrad pensionsredovisning

Region Jönköpings län anser att det är ologiskt att inte övergå till fullskuldsredovisning. Detta för att soliditetsmålet inkluderar ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser samtidigt som tillgångssidan redovisas enligt marknadsvärde sedan LKBR infördes. Förståelsen för nyckeltalen och styrningen ökar om de går att härleda från de finansiella rapporterna.

I samband med LKBR valde regeringen att inte ta ställning till frågan om pensionsredovisningen och lovade i propositionen att återkomma efter utredningen. Det är nu viktigt att regeringen återkommer med ett ställningstagande för hur pensionsredovisningen i sektorn ska se ut.

9.1 Övergångsbestämmelser

Region Jönköpings län anser att det 10-åriga programmet och krav på budgetens utformning bör gälla från och med budgeten 2024 medan övriga förändringar kan hanteras från och med räkenskapsåret som börjar 2023-01-01.

REGION JÖNKÖPINGS LÄN

Maria Frisk
Ordförande i Regionstyrelsen

Jane Ydman
Regiondirektör